

De aanleg van het KBP is in september 2009 gestart en eind 2010 hebben burgemeesters en wethouders van de betrokken gemeenten de eerste boom geplant als startschot voor de grootschalige aanleg van groen. Lange hagen scheiden het langzame verkeer van het gemotoriseerde verkeer.

<

's Winters kan in het waterrijke Woonbos geschaatst worden terwijl er 's zomers schrale graslanden en beemden ontstaan. Een vlonder om over te lopen beschermt de diverse vegetatie die is ontstaan op de flauwe overgang van nat naar droog.

>

N>

DUUR
ZAAM
ont
wer
pen

Bedrijventerrein herbergt plas-drasnatuur

Vanwege het Kempisch Bedrijvenpark in Hapert hebben de zes omliggende dorpskernen geen last meer van grote bedrijven en zwaar verkeer. In de ontwerpopdracht zat ook de vraag om een groene en duurzame inrichting. Daarom kent het bedrijvenpark een duurzaam watersysteem, een gesloten grondbalans, en is het bestaande groen voor een groot deel behouden.

Tekst Kyra Kuitert Beeld Gerdien de Nooy

Voor bedrijven met een grote ruimtebehoefte was onvoldoende plaats in de Brabantse regio rond Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden. Uiteindelijk werd daarom het 175 ha grote Kempisch Bedrijvenpark (KBP) aan de zuidkant van Hapert gerealiseerd. Tussen Hapert en de 69 hectare aan bedrijfskavels ligt het zogenoemde Woonbos, terwijl aan de westzijde een ecologische zone is gecreëerd.

Landschapsarchitect Mariëlle Kok was ontwerper van de buitenruimte van het KBP. Eerst bij de Grontmij en later vanuit haar eigen bureau. Kok haast zich te

>

Mariëlle Kok Landschapsarchitect BNT

Mariëlle Kok

Kempisch Bedrijvenpark

Opdrachtgever Kempisch Bedrijvenpark (KBP)
Locatie Hapert, gemeente Bladel
Groote buitenruimte 57 ha
Ontwerp Mariëlle Kok en Joep van Rijsewijk (Mariëlle Kok Landschapsarchitect BNT/Grontmij) i.s.m. Claudia Terlouw, Rob van Schijndel (Grontmij) en Willy Detiger (Detiger Bos- en Boomverzorging)
Werkvoorbereiding Joop de Groot (Grontmij)
Uitvoering BTL
Ontwerp 2002-2009
Uitvoering 2010-2015
Aanleg Ecozone Van Kaathoven in Veldhoven

Aantal medewerkers Geen; per project wordt het team aangevuld met professionals uit het netwerk.
Vestigingsplaats Eindhoven
Werkgebied Nationaal
Projecten Stedenbouwkundig plan voor Hazewinkel Brandevoort; Inrichtingsvisie op het beekdal van de Aa; Ontwerp voor Landgoed de Logt
Website www.mariellekok-landschapsarchitect.nl

Mariëlle Kok: „Duurzaamheid is een vanzelfsprekend onderdeel van de visie op het vak, waaronder onder meer valt: goed nadenken over het gebruik van grondstoffen, slim omgaan met energie, kiezen voor inheemse materialen, de tijd zijn werk laten doen en problemen die mogelijk ontstaan door het ontwerp, bijvoorbeeld met betrekking tot water, ter plaatse oplossen. Dit zijn thema's die niet alleen integraal in de plannen worden opgenomen, maar vaak ook aanknopingspunten bieden voor ontwerp en inrichting.”

Foto boven en onder: Het Woonbos is het retentiegebied van het hele bedrijvenpark. Hier zijn blusvijvers en worden natte en drasse bloemenweides afgewisseld met drogere natuurbosstroken. „Dit past goed in de omgeving die van oorsprong bestaat uit een zandige laagte die elke winter drassig werd. In het Woonbos zijn boschages geplant, maar voor de rest is er niets ingezaaid.”

<

zeggan dat er een heel team aan de slag is geweest, waaronder een stedenbouwkundige, een ecooloog, een hydroloog en een bodemkundige. Het terrein is door hen op verschillende manieren duurzaam ingericht.

Filteren van fijnstof

De inheemse beplanting is op dusdanige wijze aangeplant dat het groen zorgt voor de afvang van fijnstof. Zo is de groenstructuur gebaseerd op de heersende windrichting (ZW). Er zitten in het beplantingsplan ruimtes tussen de heester- en boomlaag en er zijn her en der in de zoomlaag gaten gemaakt. Het groen fungeert daarmee als een filter van fijnstof.

Om toekomstige bedrijven te inspireren om ook rondom hun bedrijfspanden op duurzame wijze met groen om te gaan, zijn bij het informatiecentrum een

zogenaamde biodiversiteitsborder en een groene gevel aangelegd. Een dergelijke border zorgt voor schuilgelegenheid voor dieren en voorziet in voedselplanten en - dankzij de aangelegde vijver - ook voor drinkwater. In de border zijn zoveel mogelijk verschillende nectar- en stuifmeelplanten met uiteenlopende bloeiperiodes opgenomen die belangrijk zijn voor wilde bijen, die hun nesten maken in het insectenhotel. De biodiversiteitsborder had meteen resultaat: twee maanden na aanleg werden al rupsen van de koninginpageesignaleerd.

De opdrachtgever stond in eerste instantie vooral open voor duurzaamheidsmaatregelen die geld bespaarden, zoals hergebruik van bomen. Pas later werd het duurzame karakter een belangrijke insteek bij de verdere inrichting. Kok: „Niet alle duurzaamheidsmaatregelen zijn direct zichtbaar, zoals de gesloten

>

grondbalans. Voor de beeldvorming: alleen al in het Woonbos is circa 300.000 m³ grond verzet. Het zand voor de bedrijfskavels werd gewonnen op plekken waar groenzones waren gepland, waardoor hier een gevarieerd reliëf kon ontstaan. Duurzaamheid zit ook ondergronds: de fundering van de paden bestaat uit slooafval van boerderijen uit de buurt en de riolering is gemaakt van recyclebare keramische buizen.”

Het Woonbos is een natuurgebied van 25 ha, met ruimte voor vijftien bouwka- vels. Binnen de kaders van het Beeldkwa- liteitsplan kunnen toekomstige bewoners hier hun droomhuis ontwikkelen. Kok: „Opvallend was dat het Woonbos en bedrijvenpark meteen zo populair waren: bewoners maken er regelmatig een om- metje terwijl werknemers er in de pauzes wandelen. Deze zomer zijn runderen ingezet om het terrein te beheren, dat zal weer een nieuwe dynamiek toevoegen.”

Duurzaam watersysteem

„Het terrein loopt op natuurlijke wijze af van oost naar west”, zegt Kok, „en aan de westkant, in de Ecozone, wordt het grondwater aangesneden aan de rand van het zand. Deze kwelbronnetjes voeden een nieuw stroompje dat noord- waarts loopt richting Woonbos. Regenwa- ter wordt zoveel mogelijk vastgehouden en geïnfiltreerd, waardoor een diversiteit in biotopen is ontstaan. In het Beeld- kwaliteitsplan doen we de suggestie dat bedrijven vegetatiedaken aanleggen. Het overschot aan dak- en regenwater wordt uiteindelijk - gescheiden van het schone kwelwater - via greppels naar het Woon- bos afgevoerd, waarbij het onderweg op natuurlijke wijze door het zand wordt gezuiverd.”

Het Woonbos is het retentiegebied van het hele bedrijvenpark. Hier zijn blusvijvers en worden natte en drasse bloemenweides afgewisseld met drogere

natuurbosstroken. „Dit past goed in de omgeving die van oorsprong bestaat uit een zandige laagte die elke winter dras- sig werd. In het Woonbos zijn bosschages gepland, maar voor de rest is er niets in- gezaaid: alles wat er nu staat is spontane opslag” vertelt de landschapsarchitect.

Op de drogere delen liggen poelen met zonnetaluds voor reptielen en amfibieën. De aanloop daarvan valt vooralsnog tegen, vindt Kok, hoewel dat ook wel lo- gisch is, aangezien deze dieren zich niet zo snel verplaatsen. Uit de monitoring van het gebied blijkt wel dat er opvallend veel vlindersoorten en vleermuizen zijn.

Bestaande bomen en hagen

Uiteindelijk is zo'n 65 ha aangeplant met groen. De ontwerpers kozen voor een robuuste groene dooradering van het terrein in de vorm van groen langs wegen en tussen bedrijfskavels. De groene randen dienen ter afscherming van de omliggende bebouwing. Ook zijn er aantrekkelijke fiets- en wandelroutes aangelegd.

Kok: „Na onderzoek door Detiger Bos- en Boomverzorging hebben we besloten welke bomen en hagen konden blijven en wat moest verhuizen. Om de natuur kansen te bieden zijn hagen en boombeplanting van de oorspronkelijke erven geknot en herplant in de natuur- zones. Gerooide bomen zijn als stobben en stammen geplaatst.” In totaal zijn er circa 150.000 bomen, struiken en planten aangeplant, het grootste gedeelte in het Woonbos en de Ecozone.

De Ecozone kreeg speciale aandacht. Door bosbeplanting ontstond er een buffer tussen Hapert en het bedrijven- park. In deze 50 m brede zone werd een nieuwe beek aangelegd. Het Water- boeksloopje slingert door het groen met veel reliëf. Deze zone blijkt heel aantrek- kelijk voor de recreant. <

De groene kwaliteit van het be- drijvenpark wordt versterkt door de robuuste groene randen van het park, die dienen ter afscher- ming van de bebouwing. Tijdens de aanleg in 2010 zijn stobben en stammen van gerooide bomen hergebruikt. Dit gaf direct be- schutting en biodiversiteit, maar scheelde ook afvoerkosten.

>

Op het terrein ligt volop groen langs wegen en tussen bedrijfs- kavels, wat alles bij elkaar zorgt voor een parkachtige uitstraling. In 2012 is een educatieve natuur- route met informatieborden door de groenzones van het Kempisch Bedrijvenpark aangelegd.

>

Om toekomstige bedrijven te inspireren om ook rond hun be- drijfspanden op duurzame wijze met groen om te gaan, heeft Soontiëns Stadsnatuur in het voorjaar van 2011 bij het infor- matiecentrum een zogenoemde biodiversiteitsborder aangelegd. Die is in 2003 samen met Al- terra/Wageningen University and Research Centre ontwikkeld en heeft als doel de biodiversiteit en natuurbeleving te vergroten.

>

